

45053208 : สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทย

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์ล้านนา / สัดส่วนวิหารล้านนา

สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี : หอประวัติศาสตร์ล้านนา. อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : รศ. ฤทัย ใจจงรัก และ อ.จิรัฐกา จิตติรัตนกร. 213 หน้า.

วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมไทยฉบับนี้ เกิดขึ้นจากความต้องการศึกษาค้นคว้าเรื่องรูปทรง และสัดส่วนของอาคารประเภทโบสถ์วิหาร ซึ่งมีเทคนิคการขึ้นรูป มีรูปทรง สัดส่วน และคติแนวความคิดที่ต่างออกไปจากอาคารประเภทเดียวกันของภาคกลาง ตลอดจนการนำข้อมูลและทฤษฎีที่ศึกษาวิเคราะห์ได้ไปใช้ในการออกแบบอาคาร โดยเลือกนำเอาโครงการ “หอประวัติศาสตร์ล้านนา” มาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเกิดขึ้นของหน่วยงานหรือศูนย์กลางของการรวบรวม ศึกษาและเผยแพร่เรื่องราวของประวัติศาสตร์ล้านนา และยังเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงมีความน่าสนใจศึกษาค้นคว้า

การศึกษาภาคข้อมูลและทฤษฎี มุ่งเน้นไปในสองประการหลักคือ

1. การศึกษารูปทรงและระบบสัดส่วนของอาคารวิหารล้านนา ซึ่งสามารถศึกษาได้จากวิธีการ 2 วิธีการคือ การศึกษาจากเอกสารโบราณที่บันทึกการสร้างหรือการให้สัดส่วน ซึ่งมีการค้นพบแปลและตีพิมพ์จำนวน 7 ฉบับ และการศึกษาจากอาคารตัวอย่าง จำนวน 6 หลัง โดยมีขอบเขตการเลือกอยู่ที่อาคารสร้างที่ควรจะเป็นช่วงที่ยังไม่ได้รับอิทธิพลจากภาคกลางมากนัก เท่าที่เหลืออยู่ให้ศึกษาได้

2. การศึกษาประวัติศาสตร์ของล้านนา ตั้งแต่การกำเนิดของอาณาจักร จนถึงสิ้นสุดความเป็นมณฑลในพ.ศ.2476 รวมกว่าหกร้อยปี โดยเรียบเรียงและจัดเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามลำดับเพื่อการจัดแสดง

แนวความคิดหลักในการออกแบบอยู่ที่การนำชื่อของโครงการซึ่งประกอบไปด้วยคำว่า “หอ” “ประวัติศาสตร์” และ “ล้านนา” มาตีความหาความหมายหรือนัยยะเพื่ออุปมาไปสู่การสร้างสรรคูปแบบสถาปัตยกรรม ผลการออกแบบจากแนวความคิดหลักจึงได้แบบสถาปัตยกรรมที่พยายามผสมผสานรูปแบบพื้นถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์กับความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรล้านนาในอดีต อันเกี่ยวเนื่องกับความ เป็นอาณาจักร ศาสนจักร และบุรพกษัตริย์ของล้านนา มีระเบียบ เป็นทางการในระดับหนึ่ง แต่อยู่ในกรอบของความเป็นพื้นถิ่นล้านนา โดยใช้รูปแบบรูปทรง ตลอดจนระบบสัดส่วนของการศึกษาภาคข้อมูล และทฤษฎี

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. ....

45053208 : MAJOR : THAI ARCHITECTURE

KEY WORD : LANNA HISTORY / LANNA VIHARA BUILDING PROPORTION

SUEBPONG CHANSUEBSRI : LANNA HISTORICAL CENTER. THESIS ADVISORS :
ASSOC. PROF. REUTHAI CHAICHONGRAK AND CHIRATHAKA CHITTIRATANAKORN. 213 pp.

The goal of this thesis is to study and do the research regarding the Figure, Form & Proportion of Lanna style temple, especially the technique of how to build, its shape, portion and the theme of its style which is totally different from the same type of buildings in the middle part of Thailand.

The research brought all information and fact that had been found and used as the prototype of design. "Ancient Lanna Historical Project" represents the local custom and culture which can be publicized to the public.

The research of data & theory emphasized in two main criteria as follows:

1. There will be 2 ways to study the Figure Form & Proportion of Lanna vihara. One is from the ancient scriptures that had been translated and re-published for 7 times. The second is to study from six types of buildings in northern part of Thailand where the architecture from the middle part of the country can not make any influence on.

2. To study Lanna history, which is about 600 years old, start from the beginning of the empire through the end of year 1933 AD, be compiled and presented in accordance with its important events.

The main concept of the design work came from the analogy of the project named with the words " hōr " (building), " bprà-wàt-dti-sàat " (history) and " Lanna ". All of those meaning were brought to create the architecture. The result will bring to the combination of vernacular and great Lanna architecture which related to the past empire of Lanna, kings and the Buddhism with the information of the study of Figure, Form & Proportion.

Department of Architecture and Related Arts Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2006

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1..... 2. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย การสนับสนุนจากหน่วยงานและบุคคลทรงคุณค่า
หลายๆท่านหลายๆหน่วยงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งต้องนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่อนุมัติการลาศึกษาต่อ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่ให้การอนุญาตให้ทุนการศึกษา

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาติ จึงสิริอารักษ์ที่ชี้แนะเรื่องการเลือกหัวข้อ

วิทยานิพนธ์ จนเกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำชี้แนะ
ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไข ทั้งภาคข้อมูลและภาคออกแบบสถาปัตยกรรม เป็นประโยชน์ใหญ่
หลวงต่อการศึกษาวิจัย ทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสนใจเรื่องนี้ตั้งแต่ได้อ่านหนังสือและฟัง
บรรยายของอาจารย์

ขอขอบคุณอาจารย์จิรัฐภา จิตติรัตนกร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ช่วยเหลือ
สนับสนุนทั้งทางวิชาการและด้านการติดต่อประสานงาน ระเบียบขั้นตอนต่างๆเนื่องจากผู้วิจัยอยู่
ต่างจังหวัด

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์สมใจ นิมเล็ก และรองศาสตราจารย์วิระ อินพันทั้งที่
กรุณาร่วมเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ช่วยชี้แนะในการปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาให้
วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์คณะวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรีที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ แนะนำ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนลูกศิษย์หลายคน
ที่ช่วยกันทำหุ่นจำลองให้อย่างสวยงาม

สุดท้ายต้องขอขอบคุณครอบครัว ทั้งพ่อ แม่ น้องๆ ตลอดจนภรรยาและลูก ที่สนับสนุน
ช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างยิ่ง